

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut III:1

2010-03-04

S2010/2056/ST
(delvis)

Statens folkhälsoinstitut
831 40 Östersund

Verk 2010/140

Uppdrag att utarbeta en vägledning för att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande samt starta försöksverksamheter med hälsocoacher

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens folkhälsoinstitut att i samarbete med Socialstyrelsen utarbeta en vägledning till kommuner och landsting för att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande. Vägledningen ska syfta till att ge huvudmännen kunskap och inspiration om hur de tillsammans med ideella sektorn kan bidra till att äldre personer ska kunna känna välbefinnande, gemenskap och ha ett aktivt och hälsosamt åldrande. Vägledningen ska baseras på befintlig kunskap och nationella såväl som internationella erfarenheter. Inom ramen för uppdraget ska Statens folkhälsoinstitut även starta och administrera försöksverksamheter med hälsocoacher riktade främst till gruppen yngre pensionärer. För uppdraget om försöksverksamheter utbetalas till Statens folkhälsoinstitut mot rekvisition ställd till Socialstyrelsen 15 000 000 kronor för år 2010, varav 1 000 000 kronor får användas för egen administration. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, anslagspost 11.

I uppdraget ingår att göra en oberoende forskningsbaserad utvärdering av försöksverksamheterna. Uppdraget är treårigt (2010–2012) och ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2013. En delredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 15 april 2011.

Ärendet

Det finns starka etiska argument för att vidta åtgärder så att äldre personer kan bibehålla en god hälsa, ha ett aktivt åldrande och kunna känna välbefinnande. En central målsättning i den nationella folkhälsopolitiken (prop. 2007/08:110) är att ge människor förutsättningar

att leva ett gott liv med hög livskvalitet på äldre dagar. Det är även en grundläggande tanke bakom den nationella värdegrunden inom vården och omsorgen om äldre. Det är väl belagt att förebyggande och hälsofrämjande insatser har god potential att bidra till detta. Statens folkhälsoinstitut har flera uppdrag som på olika sätt syftar till att främja ett hälsosamt åldrande. Regeringen har utgett stimulansbidrag under perioden 2007–2010 till kommuner och landsting för insatser inom vården och omsorgen om äldre. Ett av de prioriterade områdena är förebyggande arbete med förebyggande hembesök, ett annat är det sociala innehållet i äldreomsorgen. Båda dessa områden har betydelse för äldres hälsa. Socialstyrelsen ansvarar för uppföljning och utvärdering av de statliga stimulansmedlen till de olika prioriterade områdena.

Uppdraget

Regeringen anser att det är angeläget att sammanställa den kunskap och de erfarenheter som finns i en vägledning till kommuner och landsting. Denna kommer då att fungera som inspiration, eftersom huvudmännen tillsammans med den ideella sektorn har goda förutsättningar att bidra till att äldre ska kunna ha ett aktivt och hälsosamt åldrande. Vägledningen ska baseras på befintlig kunskap och nationella såväl som internationella erfarenheter. Erfarenheter från de olika projekt som fått stöd genom de statliga stimulansbidragen bör också kunna användas.

Det finns behov av att i större utsträckning arbeta förebyggande främst bland gruppen yngre äldre för att minska trycket på vården framöver. I Finland slutförs just nu ett pilotprojekt med hälsocoacher som arbetar i ett s.k. call center utifrån en webbaserad stödfunktion tillsammans med 15 kommuner med ett befolkningsunderlag på 210 000 personer. Projektet har varit mycket lyckosamt.

Genomförandet har varit utformat som en randomiserad studie där 1 000 personer lottats till att få coachning medan 500 personer ingått i kontrollgruppen. Personerna i studien har identifierats i samarbete med primärvården. De som omfattas har inte varit de svårast sjuka (5 %) eller de friska (70 %) utan de som ligger mitt emellan (25 %). Uppdraget har varit att se till att de blir friska och inte fortsatt sjuka. Idén bakom försöksverksamheten är att en förändrad livsstil hos en person med lättare sjuklighet kan ge en bättre hälsa som ger färre sjukhusbesök och bättre livskvalitet.

Inom ramen för uppdraget att ta fram en vägledning för att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande ska Statens folkhälsoinstitut starta och administrera en motsvarande försöksverksamhet med hälsocoacher i några landsting med berörda kommuner. Försöksverksamheten riktas främst till gruppen yngre pensionärer. Försöksverksamheterna bör

utgå från Socialstyrelsens kommande riktlinjer om hälsosamtal och ska utvärderas efter försöksperiodens utgång.

För att underlätta för kommuner att erbjuda social samvaro och meningsfulla aktiviteter för äldre personer vill regeringen även stödja försöksverksamheter i ett begränsat antal särskilt kreativa och engagerade kommuner gärna kombinerat med försöksverksamheten med hälsocoacher. Tanken är att genom en tidsbegränsad försöksverksamhet utveckla och intensifiera arbetet med att erbjuda deltagande i olika aktiviteter och också vid lättare sjuklighet motivera till en förändrad livsstil. Försöksverksamheten ska sedan utvärderas för att ge kunskap och goda exempel på hur man kan ge äldre personer större möjlighet till social samvaro, meningsfulla aktiviteter och en bättre livskvalitet. Det kan handla om kulturella aktiviteter, att laga mat, dansa eller röra sig tillsammans – utbudet av aktiviteter bör vara brett för att tillgodose behov hos människor med olika bakgrund och intressen.

Regeringens målsättning är att samtliga kommuner ska få del av och kunna använda erfarenheterna från arbetet med att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande, såväl från försöksverksamheterna med hälsocoacher som de projekt som bedrivs inom ramen för stimulansmedlen, i sin normala verksamhet. Den framtida vägledningen, som ska samla dessa erfarenheter och kunskaper, kommer att utgöra ett viktigt verktyg i detta sammanhang

Uppdraget är treårigt och för år 2011 och 2012 avsätts 15 000 000 kronor årligen för samma ändamål under förutsättning att riksdagen beviljar fortsatta medel till stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken. Av medlen ska viss del användas för en oberoende forskningsbaserad utvärdering av försöksverksamheterna.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Gert Knutsson

Likalydande till
Socialstyrelsen

Kopia till

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/KE
Sveriges Kommuner och Landsting

